

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Калюжний Дмитро Олександрович**, 1991 року народження, громадянин України, освіта вища: : у 2013 році закінчив Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого та отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юриста, з 2026 року займає посаду начальника відділу Головного Управління контролю за забезпеченням об'єктів критичної інфраструктури та протидії фінансуванню тероризму ДЗНД Служби безпеки України.

З 01.09.2023 р. по теперішній час – навчається в аспірантурі Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», Міністерство освіти і науки України, м. Харків, від «18» березня 2026 року № 136 (без змін) у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради – Павликівського Віталія Івановича, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

рецензентів – Філіпенко Наталії Євгенівни, докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри права Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

Лукашевича Сергію Юрійовича, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри права Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»

офіційних опонентів – Резніка Олега Миколайовича, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, провідного наукового співробітника Маркетингового центру НДЧ кафедри маркетингу Сумського державного університету;

Шатрави Сергія Олександровича, доктора юридичних наук, професора, завідувача науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування навчально-наукового інституту №1 підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Харківського національного університету внутрішніх справ

на засіданні 02 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Калюжному Дмитру Олександровичу на підставі публічного захисту дисертації «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут», Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник: Гуцу Світлана Федорівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, у якому відображено нові науково обґрунтовані результати проведеного здобувачем дослідження, що виконують конкретне наукове завдання і мають вагоме значення для галузі знань 08 Право. Дисертація виконана державною мовою і відповідає встановленим МОН вимогам щодо оформлення дисертації. Обсяг основного тексту дисертації є достатнім для розкриття теми в межах галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право. Таким чином, у дисертації дотримано вимоги п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових праць за темою дисертації, з них: 4 статті – опубліковані у наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук категорії «Б», 5 - тези наукових доповідей на конференціях різного рівня.

Наукові праці, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Kalyuzhnyi D. Legal Grounds For Artificial Intelligence Use In Law Enforcement: International And Foreign Experience. Архів кримінології та судових наук. Науковий журнал. 2024. № 1 (9). С.117-127. DOI <https://doi.org/10.32353/acfs.9.2024.08>.

2. Калюжний Д. До питання правового статусу документів, згенерованих штучним інтелектом, в правоохоронній сфері. Науковий вісник ужгородського національного університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 88. Ч.2. № 1. С.399-404. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.55>.

3. Калюжний Д. Проблеми та перспективи штучного інтелекту в діяльності правоохоронних органів. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал. 2025. № 1 (132). С.281-287. DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-36>.

4. Калюжний Д. Захист інформаційних прав особи в умовах цифровізації правоохоронної діяльності: теоретико-правовий аспект. Науковий вісник ужгородського національного університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 90. Ч.3. С. 214-219. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.30>.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Рецензент Наталія Філіпенко

1. Попри комплексний характер дослідження, у дисертації недостатньо відображено теоретико-правові аспекти використання новітніх інформаційно комунікаційних технологій, які фактично набули широкого застосування у діяльності правоохоронних органів в умовах підвищених безпекових викликів, зокрема під час виконання завдань у зоні проведення бойових дій. Йдеться, передусім, про безпілотні літальні апарати (БПЛА), системи аеророзвідки, засоби радіоелектронного моніторингу, інтегровані цифрові платформи ситуаційної обізнаності тощо. Відсутність належного аналізу правової природи, меж застосування, гарантій дотримання прав людини, а також особливостей правового режиму використання зазначених технологій ускладнює формування цілісного уявлення про сучасний стан і перспективи цифровізації правоохоронної діяльності. Крім того, поза увагою автора залишаються питання нормативного закріплення порядку використання таких засобів, розмежування повноважень суб'єктів їх застосування та визначення юридичної відповідальності за можливі порушення. З огляду на це, доцільним видається поглиблення дослідження у напрямі обґрунтування необхідності вдосконалення чинного законодавства України шляхом розроблення спеціальних правових механізмів регламентації використання зазначених технологій у діяльності правоохоронних органів, особливо в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

2. У підрозділі 3.2 автор здійснює аналіз окремих зарубіжних практик використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів та обґрунтовує доцільність їх впровадження в Україні. Водночас запропоновані підходи мають переважно описовий характер і не супроводжуються належною розробкою науково обґрунтованих критеріїв відбору та адаптації такого досвіду. Зокрема, у роботі не визначено системи критеріїв, які дозволяли б оцінити релевантність іноземних практик з урахуванням особливостей національної правової системи, інституційної спроможності правоохоронних органів, рівня цифрової інфраструктури, фінансово-економічних можливостей держави, а також специфіки сучасних безпекових викликів. Не отримали належного висвітлення питання сумісності зарубіжних моделей із конституційними засадами, стандартами захисту прав людини та чинним галузевим законодавством України. У зв'язку з цим доцільним видається розроблення в межах дослідження чіткої системи критеріїв та принципів адаптації міжнародного досвіду, яка могла б включати, зокрема: правову сумісність, інституційну доцільність, економічну обґрунтованість, технологічну готовність, відповідність стандартам прав людини та безпековим потребам держави. Такий підхід сприяв би підвищенню наукової обґрунтованості висновків автора та їх практичної значущості, а також створив би підґрунтя для формування пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів.

3. На стор. 135 автор пропонує наступне: «в рамках національного законодавства повинна бути визначена посадова особа, яка здійснює контроль за достовірністю документів, згенерованих ШІ, та ухвалює рішення про їхнє використання в офіційних цілях. Вона повинна засвідчувати достовірність, повноту та відповідність таких документів нормативним вимогам» (підкреслено нами). Разом із тим, із тексту роботи не зрозуміло: до якого саме органу чи відомства має належати ця посадова особа (МВС, СБУ, прокуратура, судово експертні інституції чи спеціалізований орган з питань цифрових технологій); яке коло її прав та обов'язків, а також межі компетенції; які механізми контролю та відповідальності передбачаються у випадку порушень; як забезпечується баланс між оперативністю ухвалення рішень та гарантіями прав людини тощо. На нашу думку, ці питання потребують уточнення та розкриття під час захисту, адже без чіткої конкретизації існує ризик правової невизначеності, дублювання функцій різних органів та виникнення колізій у сфері доказового права. Доцільним видається у подальших роботах автора: визначити правовий статус цієї посадової особи та її інституційну належність; закріпити процесуальні гарантії перевірки документів, створених ШІ, щоб уникнути сумнівів щодо їх допустимості як доказів у кримінальному процесі; передбачити механізми незалежного контролю (наприклад, через судово експертні інституції або спеціалізований комітет з питань ШІ та ІКТ). Таке уточнення підвищило б практичну значущість дослідження, забезпечило б узгодженість із чинним законодавством та міжнародними стандартами, а також сприяло б формуванню чіткої моделі правового регулювання використання документів, згенерованих ШІ, у правоохоронній діяльності.

Рецензент Сергій Лукашевич

1. Незважаючи на амбітну назву «Теоретико-правові засади впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів», фактичний зміст Розділу 1 та підрозділів 1.2 і 1.4 роботи виявляє суттєвий гносеологічний розрив, адже назва вимагає фундаментального дослідження категорій загальної теорії права – генезису права в цифрову епоху, трансформації правосвідомості та функціонування правової системи як цілісності. Натомість автор здебільшого зосереджується на адміністративно-правових аспектах, технічних характеристиках систем та галузевому законодавстві. Замість глибокої деконструкції правових категорій, ми спостерігаємо звуження саме «теоретико-правових засад» до коментарів чинного

законодавства. Отже, постає питання: які саме загальнотеоретичні концепції права або категорії права були піддані науковому аналізу у Вашому дослідженні?

2. Автор заявляє про використання метафізичного методу, який має дозволити виявити сталі, незмінні властивості правових категорій. Однак при подальшому аналізі змісту роботи слід констатувати, що цей метод фактично не застосовується. Автор описує динамічні технологічні процеси, зміни у законодавстві та міжнародний досвід, використовуючи системний та порівняльний методи. Декларування метафізики як основи дослідження залишається суто формальним елементом вступу, що не вплинуло на зміст та висновки роботи. Яким чином метафізичний метод допоміг Вам у аналізі алгоритмів штучного інтелекту, що за своєю природою є мінливими та динамічними?

3. Приділяючи значну увагу функціональним можливостям ІКТ та ШІ (відеоаналітика, Інтернет речей тощо), автор майже повністю проігнорував питання кібербезпеки цих технологій. Впровадження камер з розпізнаванням обличчя або хмарних систем зберігання доказів створює критичні вразливості (ризик зламів, підміни даних, несанкціонованого доступу тощо). У роботі відсутній аналіз правових механізмів гарантування цілісності та конфіденційності даних усередині самих правоохоронних систем, що є критичним для забезпечення допустимості цифрових доказів у суді. Отже, постає питання: чому у блоці про захист даних не виділено кібербезпеку як окрему засаду впровадження ІКТ?

Офіційний опонент Олег Рєзнік

1. Незважаючи на те, що предметом роботи є саме теоретико-правові засади впровадження і використання ІКТ, питання кібербезпеки є органічно пов'язаним із функціонуванням таких технологій. Будь-яке використання ІКТ у правоохоронній діяльності об'єктивно супроводжується ризиками несанкціонованого доступу, витоку інформації, кібератак та інших загроз, що можуть нівелювати ефективність відповідних технологічних рішень. Відтак, дослідження ІКТ без належного врахування механізмів їх захисту виглядає певною мірою неповним. Включення комплексного підходу до забезпечення кібербезпеки (у єдності правових, організаційних і технічних аспектів) дозволило б: поглибити теоретичну основу дослідження, оскільки кібербезпека виступає невід'ємною характеристикою сучасних ІКТ, а не зовнішнім щодо них явищем; підвищити практичну цінність роботи, адже правоохоронні органи у своїй діяльності стикаються не лише з впровадженням ІКТ, але й з необхідністю гарантування їх безпечного функціонування. Крім того, наявність у роботі цілісного бачення механізмів забезпечення кібербезпеки сприяла б більш чіткому формулюванню авторських рекомендацій, зробивши їх не лише нормативно орієнтованими, а й практично придатними до впровадження.

2. У дисертації недостатньо розкрито питання запровадження громадського контролю за використанням інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів. Автор обмежився аналізом правових і організаційних аспектів застосування ІКТ, тоді як роль громадського нагляду, акцептації суспільством технологічних рішень та механізмів забезпечення прозорості діяльності правоохоронців залишилася недостатньо висвітленою. Це створює певну прогалину у комплексному розумінні практичних умов впровадження ІКТ, оскільки ефективність використання технологій у значній мірі залежить від довіри суспільства та участі громадськості у контролі за їх застосуванням.

Офіційний опонент Сергій Шатрава

1. У підрозділі 1.2 «Поняття, зміст та завдання інформаційно комунікаційних технологій у діяльності правоохоронних органів» дисертант 9 визначаючи ІКТ як результат інтелектуальної діяльності та сукупність наукових знань і рішень, чи не вбачає автор необхідності у розмежуванні правового регулювання процесу використання технології (як інструменту) та правового захисту самої технології (як об'єкта права інтелектуальної власності), особливо у випадках, коли йдеться про залучення приватних розробників до

створення спеціальних систем для правоохоронних органів (наприклад, систем відеоаналітики чи АІС)?

2. У тексті дисертаційного дослідження наголошується на появі «цифрових прав» людини. У зв'язку з цим, постає необхідним уточнити, які саме адміністративно-правові запобіжники пропонує дисертант включити до змісту ІКТ у правоохоронній діяльності, щоб гарантувати, що «автоматичний моніторинг відкритих джерел» або «перехоплення комунікацій» не перетворяться на інструмент непропорційного втручання у приватне життя громадян.

3. У підрозділі 1.3 дисертантом запропоновано розгалужену систему принципів, що охоплює загальноправовий, міжгалузевий та спеціальний рівні. Водночас, на нашу думку, поза увагою автора залишився механізм вирішення можливих колізій між окремими групами принципів. Зокрема, у правоохоронній діяльності принцип оперативності та ефективності (що реалізується через використання ІІІ, систем біометричної ідентифікації тощо) нерідко вступає у суперечність із принципом поваги до приватного життя та захисту персональних даних. У зв'язку з цим, постає необхідним уточнити: який із принципів, на його переконання, має пріоритетне значення у ситуаціях, коли потреби забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану вимагають певного обмеження прозорості чи конфіденційності при застосуванні алгоритмічних систем? Яким критерієм (наприклад, принципом пропорційності) слід керуватися при розв'язанні таких колізій?»

4. У підрозділі 2.1 автор обґрунтовує доцільність впровадження систем безперервного моніторингу та оцінки компетенцій персоналу на основі штучного інтелекту. У зв'язку з цим постає питання: яким чином дисертант 10 пропонує забезпечувати баланс між ефективністю такого контролю та дотриманням трудових прав і психологічного благополуччя самих правоохоронців? Чи не вбачає здобувач ризику того, що подібний «цифровий менеджмент» стане чинником професійного вигорання та демотивації особового складу?

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Калюжному Дмитру Олександровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради не надходила.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Підпис голови разової спеціалізованої вченої ради Віталія Павликівського засвідчую

Учений секретар Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»

Тетяна БОНДАРЄВА